

Asia:

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää lausuntoja hallituksen esitysluonnoksesta, jolla ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020), julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia (916/2012), työttömyysturvalakia (1290/2002) ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014).

Aika:

Lausuntoa pyydetään 26.2.2021 mennessä

Lausunnon ohjeistus:

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Työ- ja elinkeinoministeriön pyytää antamaan lausunnon alla olevien otsikoiden mukaisesti:**1. Yleinen palaute esitysluonnoksesta****Lähtökohdat: esitysluonnoksen sisältö**

Hyväksyessään työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevat lakiesitykset (HE 87/2020 ja HE 114/220) hyväksyi kaksi lausumaa, joissa edellytettiin, että hallitus valmistelee säännökset, jotka mahdollistavat

- työllisyyden kuntakokeilun kokeilualueen kunnan asiakkaan siirtämisen perustellusta syystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi ja
- työttömyysturvatehtävän ehdotettua laajemmaksi siirtämiseksi työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueen kunnille.

Lisäksi hallituksen esitysluonnokseen on lisätty eräitä muutoksia, joihin ilmeni tarve eduskuntakäsittelyn yhteydessä. Esityksessä todetaan, että eduskuntakäsittelyn yhteydessä tunnistetut muutostarpeet on tarkoituksenmukaista toteuttaa tässä yhteydessä. Nämä muutokset ovat:

- Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on tämän lain nojalla maksettavien korvausten osalta viittaukset tuloverolakiin, lakiin tuloverojärjestelmästä ja valtioneuvoston asetukseen maaseudun yritystuen maksamisesta. Nykyinen sanamuoto on sellainen, ettei em. säännöksiä voi suoraan soveltaa kokeilualueen kunnan kokeilulain nojalla tekemiin päätöksiin ja myöntämiin korvauksiin tai etuuksiin. Kokeilulakiin ehdotetaan lisättäväksi tarvittavat muutokset viittaussäännöksiin.
- Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeudet
- Lisäksi ehdotetaan muutoksia kokeilulain 1 pykälään. Lain tarkoituksena on ollut, että kokeilualueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät kuntouttavasta työtoiminnasta annetusta laissa tarkoitetun aktivointisuunnitelman laatimiseksi ja monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseksi. Kokeilualueen kunta vastaisi myös työllistymisestä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitetusta palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen yhteispalvelun tarpeen päättymisen arvioinnista asiakkaidensa osalta. Kokeilulain 1 §:ään lisättäisiin selvyyden vuoksi em. säännökset edellä mainituista tehtävistä.

- Kokeilualueen kunnalla on kokeilulain 10 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdan nojalla sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 10 §:n 2 momentin perusteella mahdollisuus myöntää kulukorvausta henkilöasiakkaalle työ- ja elinkeinotoimiston tapaan. Kunnan myöntämään kulukorvauksen myöntämiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetuissa säännöksissä säädetään kulukorvauksesta.
 - Esityksessä tehdään muutoksia muutoksenhaun selkeyttämiseksi, siltä osin kuin ne koskevat harkinnanvaraista kulukorvausta koskevia päätöksiä.
- Varmistetaan, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilun päättymisen varalta (30.6.2023) on olemassa asiakkaiden palveluiden ja oikeuksien turvaamiseksi riittävät säännökset

Lausunto-osa:

Vantaa/ Kerava esittää, että:

- *uudistus on aiempaa tarpeellisempi koronan aiheuttaman suuren työttömyyden takia*
- *uudistus on edennyt päälinjoiltaan hyvin, mutta käytännön toimeenpanossa on ollut valitettavasti useita ongelmia.*
 - *Esimerkkinä mainitsemme Te-henkilöstön siirtoihin liittyvän puutteellisen yhteistyön ja tiedonvaihdon TE- hallinnon ja kaupunkien välillä. Tämä on aiheuttanut tarpeetonta epätietoisuutta siirtyvän henkilöstön määrästä ja osaamisesta. Lisäksi prosessi on arviomme mukaan vähentänyt TE- henkilöstön halukkuutta siirtyä työskentelemään kokeilukaupunkeihin.*
 - *TE- hallinnon ja kaupunkien välisen yhteistyösopimuksen käsittely on Uudellamaalla edelleen kesken, koska kaupunkien edellytettiin hyväksyvän KEHA- keskuksen laatima sopimus ilman varsinaisia neuvotteluita sopimuksen sisällöstä.*
- *ehdotamme, että uudistus vakinaistettaisiin mahdollisimman pikaisesti*
- *kannatamme myös valtion yrityspalvelujen siirtoa kunnille, sillä täydennetään työllisyyden hoitotehtävää oikealla tavalla.*

Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että eduskuntakäsittelyn aikana havaitut muutostarpeet on perusteltua ratkaista työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevan lainsäädäntökokonaisuuden muutuskäsittelyn yhteydessä.

Työttömyysturvatehtävän laajentaminen kokeilualueiden ja kuntien tehtäväksi on työttömien työnhakijoiden sujuvan palvelun turvaamiseksi perusteltua, mutta edellyttää henkilöresurssien uudelleen arviointia määrän ja osaamis pääoman osalta.

Asiakkuuden siirto kokeilun aikana on asiakkaiden valinnan vapauden turvaamiseksi perusteltua. Edellytämme, että siirto voidaan käynnistää myös kokeilualueen kunnassa, mikäli työnhakijan asiakkuus on siirtynyt kokeilulain perusteella kokeilualueelle.

2. KOMMENTIT TYÖLLISYYDEN EDISTÄMISEN KUNTAKOKEILUSTA ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

2.1 Työttömyysturvatehtävien laajempi siirto

Ehdotus 12 a § työvoimapoliittisesta lausunnosta on uusi ja siinä säädetään kokeilualueen kunnan työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä. Momentin 1 kohdan mukaan kokeilualueen kunta antaisi työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysturvain 2 luvun 1 pykälässä säädettyistä työvoimapoliittisen etuuden saamisen yleisistä edellytyksistä.

Esityksessä ehdotetaan, että kokeilualueen kunnille lisätään työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Ehdotetut lausuntotehtävät koskevat sellaisia työvoimapolitiittisia lausuntoja, joihin ei liity harkintaa tai liittyy vähäistä harkintaa. Samalla todetaan, että nämä lausunnot annetaan nykyisin työ- ja elinkeinotoimistossa muun asiakaspalvelun yhteydessä ja ne koskevat esimerkiksi työnhakijan työttömyyden alkamista tai päättymistä tai työnhaun voimassaoloa.

Lausunto-osa:

Vantaa/Kerava kaupunki toteaa, että esitykseen tehtävien muutosten tavoitteena tulee olla työttömän työnhakijan mahdollisimman sujuva ja viivytyksetön asian käsittely. Tästä näkökulmasta käsin työttömyysturvatehtävän siirto edellä kuvattujen ns. peruslausuntojen osalta on tärkeää ja perusteltua.

Päinvastainen säätely johtaisi käytännössä työttömän työnhakijan tarpeettomaan pompotteluun ja viivästyksiin. Käytännössä työttömän työnhakijan edellytettäisiin esimerkiksi tekemään selvityksiä kahdelle viranomaiselle työttömyyden alkamisesta tai päättymisestä tai työnhaun voimassaolosta. Lisäksi järjestely vaatisi tiivistä tiedonvaihtoa kuntakokeilujen ja työ- ja elinkeinotoimiston kesken, mikä todennäköisesti lisäisi selvitystarvetta ja toisi riskejä tiedonkulkuun ja siten hidastaisi asioiden käsittelyä.

Vantaa/Kerava toteavat, että esityksen perustelutekstissä esitetty arvio työttömyysturvatehtävän hoitamiseen tarvittavien resurssien määrästä sekä työttömyysturvatehtävissä tarvittavasta osaamisesta sekä asiakkaan kannalta sujuvan tiedonvaihdon toteuttamisesta, on alimitoitettu.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilulain lähtökohtana on, että kokeilualueen kunnilla on velvollisuus järjestää riittävästi ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaavalla tavalla kokeilulain 7–10 pykälissä tarkoitettuja palveluja koko alueellaan työmarkkinoiden toimivuuden ja osaavan työvoiman saatavuuden turvaamiseksi sekä maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseksi.

Työttömyysturvatehtävän laajempi siirto edellyttää, että työvoimapolitiittisen lausunnon antava yksikkö vastaa myös lausuntoon liittyvästä neuvonnasta, lausuntoa koskevasta muutoksenhausta johtuvista toimista sekä kantelun takia annettavista selvityksistä. Tämä lisää kokeilukuntien työmäärää.

Esityksessä työttömyysturvatehtävien tehtäväkokonaisuus on arvioitu enimmillään noin 43 henkilötyövuodeksi. Esityksessä on arvioitu myös, että kokeilualueen kunnilla on tosiasialliset edellytykset hoitaa työttömyysturvatehtävän kokonaisuutta, koska te -hallinnosta siirtyä tätä tehtävää hoitanutta henkilöstöä kokeilualueen kuntiin.

Vantaan/Keravan kaupunki korostaa, että kokeilualueen kuntien mahdollisuudet arvioida henkilöstöresurssien ja siirtyvän osaamis pääoman riittävyttä ja kohdentumista eri tehtäviin ovat jo toteutuneissa henkilöstösiirroissa osoittautuneet vähäisiksi. Esimerkiksi Uudellamaalla kokeilualueen kunnat eivät ole saaneet tietoa ennakkoon työ- ja elinkeinotoimiston siirtoesityksistä. Lisäksi henkilöstöresurssin kokonaismäärä on edelleen avoin ja lisäkrytoinneilla valittujen henkilöiden kokemus esimerkiksi työttömyysturvatehtävän hoitamisen edellytyksistä ei ole tiedossa

Vantaan/Keravan kaupungit esittää, että työ- ja elinkeinoministeriön laatimat henkilöstöresurssilaskelmat avataan uudelleen kokeilukaupunkien tarkasteltavaksi toimintaympäristön muutosten ja lainvalmistelussa ilmenneiden useiden muutostarpeiden takia. Kokeilualueiden kaupunkien henkilöstöä koskevia resurssilaskelmia on tarkasteltava kokonaisuutena, laskelmien kriteerit on avattava ja resurssoinnin osalta on arvioitava myös kokeilualueille siirtyvän

henkilöstön todellista osaamispääomaa kokeilualueiden velvoitteiden ja perehdyttämistarpeiden näkökulmasta.

Samalla Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että em. perusteluin on tarkoituksenmukaista, että erityisesti työttömyysturvatehtävän laajempaa siirtoa koskevat tehtävät tulisivat voimaan vasta 4.9.2021

2.2 Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Työelämä ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota siihen, ettei HE 87/2020 ja HE 114 /2020 ehdotettu sääntely mahdollistanut asiakkuuden siirtämistä kotikunnasta toisen kokeilualueen asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi.

Lausunto-osa:

Vantaan/Keravan kaupunki toteaa, että esitetty muutos asiakkuuden siirtämisestä kokeilun aikana on perusteltu, sillä muutos huomioi aiempaa esitystä paremmin asiakkaan valinnanvapauden turvaamisen tilanteessa, jossa asiakkaan olosuhteet ovat tosiasiallisesti muuttuneet niin, ettei hän pysty käyttämään kotikuntansa palveluita. Perusteltua on myös se, että siirto edellyttäisi asiakkaan pyyntöä ja sitä, että siirto olisi tarpeellinen:

- *asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi*
- *epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä ja että siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja.*

Eesityksessä todetaan, että asiakkaan olisi esitettävä siirtoa koskeva pyyntö kotikuntansa mukaan määräytyvälle työ- ja elinkeinotoimistolle.

Lausunto-osa:

Vantaan ja Keravan kaupunki toteaa, että esitykseen tehtävien muutosten tavoitteena tulee olla työttömän työnhakijan mahdollisimman sujuva ja viivytyksetön asian käsittely.

Tilanteessa, jossa työnhakijan asiakkuus on siirtynyt kokeilukunnalle, asiakkaan kannalta on tarkoituksenmukaisinta, että siirtopyyntö voidaan esittää asiakasta palvelevalle kotikunnalle, joka voi käynnistää prosessin siirron toteuttamisen selvitys- ja tiedonantovelvollisuutensa mukaisesti työ- ja elinkeinotoimiston kanssa.

Muut muutokset:

Eesityksen lisäys työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmien käytön laajentamisesta koskemaan kuntayhtymän palveluksessa olevan virkamiehen käyttöoikeutta on perusteltu ja vastaa tehtävän hoitamisen vaatimuksia.

3 KOMMENTIT JULKISESTA TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELU ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

Lausunto-osa:

Esitystä koskeva pykälä on uusi ja sisältää säädökset harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta muutoksenhausta ja erityisesti pykälän 2 momenttiin, jossa säädettäisiin valituskirjeen toimittamisesta päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle 30 päivän määräajassa. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa valituskirjelmä olisi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 17 §:n 2 momentin nojalla toimitettava päätöksen tehneelle kunnalle. Esitys on perusteltu.

4 KOMMENTIT TYÖTTÖMYYSTURVALAIN MUUTOSEHDOTUKSESTA

Lausunto-osa:

Toteamme 2 a luvun 13 a §:ään tehdystä muutoksesta, joka koskee työvoimapoliittisesti moitittavaa menettelyä, että asiakkaan oikeus jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on perusteltu ja parantaa asiakkaiden yhdenvertaisuutta, koska peruste toteuttamatta jättämiseen muodostuu, jos asiakkaalle ei myönnetä julkisesta työvoima ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta.

5 KOMMENTIT TYÖLLISTYMISTÄ EDISTÄVÄSTÄ MONIALAISESTA YHTEISPALVELUSTA ANNETUN LAIN MUUTOSEHDOTUKSISTA

Lausunto-osa:

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä koskevan 9 §:n muutokset mahdollistavat, että elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voivat myöntää käyttöoikeuden te -toimiston, kunnan ja kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen monialaiseen yhteispalvelun asiakasrekisteriin kunnan lisäksi myös kuntayhtymän henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Ehdotus on perusteltu ja vastaa arviomme mukaan tehtävän asiakaslähtöisen hoitamisen vaatimuksia.